

Generacija brez karizmatičnih mentorjev

Kritično predstaviti avtorje, ki šele stopajo v zavest javnosti, ki bolj ali manj odločno trkajo na zaprta ali samo odškrnjena vrata, je samo za nepoznavalce lahko dejanje, nezahtevna odločitev. Sociologi kulture bi morda znali poiskati vzroke, mi v uredništvu samo ugotavljamo, da je sla po pisanju v porastu, da se vedno več mladih (včasih tudi starejših) hoče soočiti z bralnim občinstvom, čeprav o njem meni, da je skromno in morda celo v obratnem sorazmerju s številom pišočih. Iz izkušnje tudi vemo, da ob slehernem imenu, ob vsaki poslani pošiljki le ni mogoče brez tveganja deliti avtorje na desno in levo, saj se tudi dandanes ponavlja staro pravilo, da je za resnično navzočnost kakega avtorja v zavesti naroda in družbe potrebna tudi nekakšna »nadgradnja«, odziv javnosti, ki se včasih spektakularno, včasih neopazno dotakne dela in z njim zaživi v umetniško vrednost.

Po svoje so srečne generacije ali skupine, včasih posamezni avtorji, ki jim takšno pot do javne odzivnosti izkriči in utrdi razumna, zavzeta, pogosto pa tudi že kar dovolj agresivna in spretna kritika. Vrsta slovenskih generacij, skupin in posameznikov se je znala uspešno in plodno povezati s sočasno kritičsko besedo. Vse kaže — tako smo menili tudi v uredništvu — da prav sedanjí mladi in najmlajši avtorji hodijo manj utrta pota, večinoma vsak zase, tudi brez trdnejšega (ali sploh brez kakršnegakoli) teoretskega ali idejnega koncepta, v imenu katerega bi lahko glasneje izrekli svoj prav, svojo zahtevo za svoj prostor na soncu. Naslov, ki smo si ga izbrali za to predstavitev iz razmišljanja enega izmed njih, nam takšno oceno potrjuje, hkrati pa se nam kaže tudi kot duhovna in ustvarjalna značilnost, ki to generacijo določa in jo tudi ločuje od prejšnjih.

Takšno in podobno razmišljanje je v uredništvu spodbudilo odločitev, da odmerimo nekaterim avtorjem, ki že objavljajo, nekateri so se oglasili celo s knjigo, pa tudi takim, ki potrpežljivo, a vztrajno pošiljajo svoje rokopise v oceno urednikom z upanjem, kajpak, da bodo objavljeni. Menili smo, da prav zaradi heterogenosti njihovega iskanja in rezultatov ne kaže oblikovati izbora, ki bi dajal videz enotnosti, temveč prav nasprotno: pritegnila nas je ta različnost in potrudili smo se, da je s svojim izborom ne bi zabrisali.

Avtorje smo k aktivnejši udeležbi — predlog za spremno razmišljanje o lastnem pisanju — povabili z naslednjim pismom:

Spoštovani!

Za oktobrsko štev. Sodobnosti načrtujemo nekoliko zajetnejšo (reprezentativno?) predstavitev mladih in najmlajših avtorjev, ki so se v reviji bodisi že oglasili ali pa je uredništvo njihove prispevke že odbralo za objavo. Ta krog imen smo razširili še z nekaterimi drugimi, ki so s svojimi objavami zlasti v Mentorju in Mladih potih tako ali drugače opozorili nase. Če ti ta zamisel ustreza, nam pošlji najkasneje do 20. avgusta letos krajši leposlovni prispevek (pesmi ali prozo) s primernim razmišljanjem (do največ pet strani, lahko pa tudi samo nekaj odstavkov) o lastnem pisanju (v kontekstu sodobne slovenske literature). In ne pozabi priložiti svoje slike, če v Sodobnosti še nisi bil objavljen. Ponujamo ti nekaj vprašanj predvsem

kot spodbudo za razmišljanje (kajpak: tudi kot možnost polemike). Oblikoval jih je (tebi po letih najbližji) član našega uredništva Marko Juvan.

1. Se zdi smiselno in upravičeno govoriti o »literaturi mladih« kot posebni, drugačni, različni od »literature starejših«? Kakšna je tvoja ocena njenega stanja in družbenega položaja? Kako je z njenimi, recimo temu, perspektivnimi pisci, če po tvojem sploh so? Kakšne možnosti imajo (odmev, kritika, uveljavitev)?

2. Ali v tej literarni produkciji, ki jo zasilno imenujemo »mlada«, prevladuje kakšna (filozofska) miselna usmeritev, kakšen izrazitejši slogovni profil? Če prevladuje, katera je, in ali posega tudi v tvojo ustvarjalnost?

3. V čem vidiš vlogo in smisel svoje literature? Kako se odziva tvojemu doživljanju sveta in razmisleku o njem, s kakšno idejnoestetsko sporočilnostjo se odpira po tvojem navzven, k drugim? In kakšno je njeno razmerje do drugih oblik miselnih praks (npr. filozofije, politike, teorije...)? Se (tvojemu) ustvarjanju odpira kakšna posebna problematika? Kakšna in katera problematska polja se ti zdijo adekvatna zdajšnji razvojni stopnji slovenske literature? Ima umetnost kakšne prednosti ali je, po znani Heglovi tezi, že nezadostna?

4. Ali čutiš potrebo po skupinskem nastopanju? Po sproti teoretski ali kritički spremljavi ali programih?

5. Duhovni svet katerih piscev (domačih ali tujih, sodobnih ali ne) je za tvojo ustvarjalnost najbolj inspirativen? Kakšen je tvoj odnos do sodobne slovenske literature? Kaj misliš o avantgardizmu in v čem vidiš, če te to zanima, t. i. »postmodernizem«?

Glav. in odgovorni urednik

Generacija brez karizmatičnih mentorjev

Andrej
Blatnik

Videti je, da težave z literaturo mladih ne izvirajo iz morebitnega nesprejemanja od starejših, že uveljavljenih piscev, zaradi uredniške nepriljubljenosti tiskati novo in sveže ali težke založniške situacije. Najbrž knjižna izdaja ni edina možnost, da se pokaže vrednost mladega literata (čeprav očitno komisija za podelitev Zlate ptice misli drugače). Kriza prihaja iz naše generacije same: za uveljavitev bi mlada literatura po-

trebovala predvsem zavzeto pisanje in branje. Žalostno, obenem pa značilno je bilo odkritje v nekem pogovoru pred predavanjem, da moja sošolka, študentka primerjalne književnosti, še nikoli ni slišala za Filipčiča,